

# Mo Chéad Foclóir

---

Ainm:

---

**A**

a lán	amárach	anuraidh
ag dul abhaile	amháin	aoibhinn (is aoibhinn liom)
abhann	amhrán	aonad (aonaid)
ach	amuigh	aonach
adhairt	an	aghaidh
ag	an- (an-mhór)	ar
in aice leis	anann	ár
álainn (go hálainn)	aníos	ard
airgead	ann	aréir
aisteach	anocht	arís
áit	anseo	arsa
Alba	ansin	arú (arú inné)
amach	anuas	áthas

---

**B**

babhla	bándearg	bhfuil
baile	beag [lú]	bia
Baile Átha Cliath	bean (mná)	bialann
báisín	ag béiceadh	<i>bhí</i>
báisteach	<i>beidh</i>	<i>bhreathnaigh</i>
ag cur báistí	béile	<i>bhris</i>
balla	béirín	<i>bhuail</i>
bán	beithígh	bhur
banbh	<i>bhain</i>	bláth (bláthanna)

bó (ba)	ag breathnú	bronntanas
bolg	bricfeasta	bruscar
bord	brionglóid	bua
bos	bríste (bríste géine)	buachaill (buachaillí)
bosca	broc	buaille
bóthar	bród (tá bród oraibh)	buí
breá	bróg (bróga)	
bréagán (bréagáin)	brón (tá brón orainn)	

---

## C

cá (cá bhfuil sé?)	cat crainn	<i>chonaic</i>
cáca	cathair	<i>chuaigh</i>
cailín (cailíní)	cathaoir (cathaoireacha)	<i>chuala</i>
caipín	cé (cé mhéad?)	<i>chuir</i>
cáis	cead	ciaróg
á chaitheamh ag	céad	Ciarraí
camán	ceangal	cíor
ag canadh	ceann (cinn)	ciorcail
caoga	ceapaire (ceapairí)	circeoil
ag caoineadh	ceathracha	císte
caora (caoraigh)	cearc (cearca)	citeal
capall (capaill)	cearnóg	cith
capaillín (capaillíní)	cén	cithfholcadh
cara (cairde)	ceol	claí
ag casadh	<i>chaith</i>	clár bán
casóg (casóga)	<i>cheannaigh</i>	clé

cloch (clocha)	comhneartú	cré
clocha sneachta	col ceathrair (col ceathracha)	cró
clog		cró madra
clogad	Connacht	crois
clós	Corcaigh	cross
cluas (cluasa)	corcra	cú
cluiche (cluichí)	corn	cúig
cohall (cochaill)	cos (cosa)	cuileog
codladh	cóta (cótaí)	cuisneoir
coileach	cnaipe	cúl
coileán - madra óg	cnoc	cúilín
Comaoineach - mo chéad	cóngarach	
Chomaoineach	corcra	

---

## D

<i>d'fhan</i>	deartháir (deartháireacha)	<i>d'ith</i>
<i>d'fhéach</i>		<i>d'ól</i>
<i>d'imir</i>	(go) deas	<i>d'oscail</i>
Daidí Na Nollag	deich (deicheanna)	do
dallóg (dallóga)	deifir	dobharchú (madra uisce)
damhán alla	deirfiúr (deirfiúracha)	dobhareach
dána	deireanach	doirteal
daoine	deis	(go) dona [measa]
deaide (mo dheaide)	<i>dhún</i>	donn
deaideo	díon	doras
dearg	dinnéar	dorcha

dorn	dréimire	dúghorm
ag dul	droim	duilleog (duilleoga)
dearthár	dronuilleog	duine (daoine)
dreapadóireacht	dubh	dúnta

---

## E

éadaí	eangach	eite
éadrom	eile	eitleán
eagla (tá eagla air)	eilifint	eitleog
eaglais	eireaball	eochair
éan	Éire	

---

## F

fada	fear (fir)	fiche
fáinne	féar	fidil
faoi	fearg	fíonchaor (fíonchaora)
faoin	féasóg	ag fiuchadh
faitíos (tá faitíos orm)	féin	fliuch
farraige	féirín	físeán
ag fás	feoil	foirfe
fata (fataí)	(nī) fhaca	fón (fón póca)
a fháil	ar fheabhas	fréamh (fréamhacha)
feabhas	An Fhrainc	friochtán
feadóg	fiacail	<i>fuair</i>

fuair

fuinneog

fuath (is fuath liom)

---

## G

gabhar

*ghlan*

gluaisteán

gabhlóg (gabhlóga)

giorria (giorriacha)

gortaithe

gach

glan

gránna

gadhar

ag glanadh

gúna

Gaillimh

glúin

guthán

gaineamh

gluaisrothar

guthán póca

gaoth

gluaisteán

grána

gaofar

ag gol

gráinneog

garda (gardaí)

gorm

gruagaire

garraí

gort

gruaig

gas

gloine (gloiní)

gruama

gé

glúin

géag

gluaisrothar

---

## H

haigh

hata

le haghaidh

héileacaptar

---

## I

---

iarnóin	inniu	is
iasc (éisc)	An Iodáil	íseal
ag imirt	iománaíocht	ispín (ispíní)
in aghaidh	iomlán	isteach
in aice leis	iontach	istigh
imní (bhí imní orainn)	iontas (tá iontas uirthi)	ag ithe
inné	iora rua	

---

## L

---

lá (laethanta)	le	liathróid
lá breithe	leaba	Liatroim
lacha	leabhar (leabhair)	libh
láidir	ag léamh	linn
Laighean	leat	liom
laistigh	leath	líreacán (líreacáin)
lag	leathanach	loch
lámh (lámha)	<i>léigh</i>	long (longa)
lámhainn (lámhainní)	<i>léim</i>	loscann (loscainn)
lampa	leite	luath
lán	leithreas	luch
lao	go leor	luchóg
lasmuigh	liath	

---

## M

---

madra	marglann	milis
madra uisce (dobharchú)	mé	is minic
maidin (ar maidin)	mealbhacán	miotóg (miotóga)
Maigh Eo	méar	mór [mó]
(go) maith [fearr]	measartha	muc
mall	Meiriceá	muineál
maimeo	míshásta	múinteoir
mam	mias (miasa)	Mumhan
mamaí	miasniteoir	murlán
mamó	mil	

---

## N

---

náire (bhí náire orm)	néal	nua
nathar	ní	nuachtán
naoi	níl	nuair
nócha	níor	
nead	níos (mó/lú/fearr...) ná	

---

## O

---

ochtó	oighear	oráiste (oráistí)
ocras	ollmhargadh	ordóg
óg	ollphéist	ar oscailt
oíche	ollscoil	othar



otharcharr

otharlann

---

## P

pancóg (pancóga)

pian

pota (potaí)

peann luaidhe

pisín

prioslóir

peil (ag imirt peile)

planda (plandaí)

púca

péint (ag péinteáil)

pluais

pus (tá pus orm)

péist

pónaire (pónairí)

---

## R

raibh

ríméad (tá ríméad orm)

*roghnaigh*

ramhar

ríomhaire

Ros Comáin

réidh

ag rith

rua

réiteoir

riteoga

rud (rudaí)

reosite

*rith*

*rug*

reositeog

ag rith

rugbaí

*rinne*

ró- (ró-mhór)

---

## S

sa

Samhain

Sasana

sacar (ag imirt sacair)

salach

sásta

sagart

san

scaif

saighdiúir	séipéal	smólach
scamall (scamail)	seomra (seomraí)	ag snámh
scamallach	seomra codlata	ar snámh
scáthán	seomra folctha	sneachta
sceach (sceacha)	seomra leapa	solas (soilse)
sceallóg (sceallóga)	seomra suí	sorn
sceanra	<i>shiúil</i>	sornóg
sceitimíní (tá sceitimíní air)	<i>shuigh</i>	An Spáinn
scian (sceana)	siad	spéir
sciobtha	sibh	spideog
sciorta	sioc	spúnóg (spúnóga)
scoil (ar scoil)	sionnach	sráid
<i>scríobh</i>	síol (síolta)	srón
ag scríobh	siopa	srónbheannach
scuab	ag siopadóireacht	staighre
scuab fhiacla	siosúr (siosúir)	ag stealladh báistí
seacht	ag siúil	stobhach
seachtain	siúltán	stoca (stocaí)
seachtó	slabhra	suas
sean	slaghdán	subh
searach	slán	suíochán
seasca	sliabh (sléibhte)	súsa
seilide	Sligeach	
seilmide	sliotar	

---

**T**

---

tá	<i>tháinig</i>	tolg
talamh	<i>thit</i>	tonn (tonnta)
taobh thiar de	<i>thóg</i>	torbán (torbáin)
tanaí	<i>thug</i>	trá
taos (fiacra)	<i>thosaigh</i>	tráthnóna
tarracóir	thuas	triantán
tarbh	thíos	tríocho
tart	tine	trom
te	tinn	tromluí
teach	tinneas cinn	tú
teilifís	tinteán	tuaille
teilifiseán	tirim	tuirse

---

**U**

---

uachtar	uisce	úll (úlla)
uair	uisceadán	úr
uaireadóir	Uladh	urlár
ubh	ulchabhán	

---

	<u>Ag</u>	<u>Ar</u>	<u>Do</u>	<u>Le</u>
<u>mé</u>	agam	orm	dom	liom
<u>tú</u>	agat	ort	duit	leat
<u>sé</u>	aige	air	dó	leis
<u>sí</u>	aici	uirthi	di	léi
<u>muid</u>	againn	orainn	dúinn	linn
<u>sibh</u>	agaibh	oraibh	díobh	libh
<u>siad</u>	acu	orthu	dóibh	leo

---

1	aon	aon cheann	duine amháin	céad lá
2	dó	dhá cheann	beirt	dara lá
3	trí	trí cinn	triúr	tríú lá
4	ceathair	ceithre cinn	ceathrar	ceathrú lá
5	cúig	cúig cinn	cúigear	cúigiú lá
6	sé	sé cinn	seisear	séú lá
7	seacht	seacht gcinn	seachtar	seachtú lá
8	ocht	ocht gcinn	ochtar	ochtú lá
9	naoi	naoi gcinn	naonúr	naoú lá
10	deich	deich gcinn	deichniúr	deichiú lá
11	aon déag	aon cheann déag	aon duine dhéag	aonú lá déag